

Musvåge, *Buteo buteo*

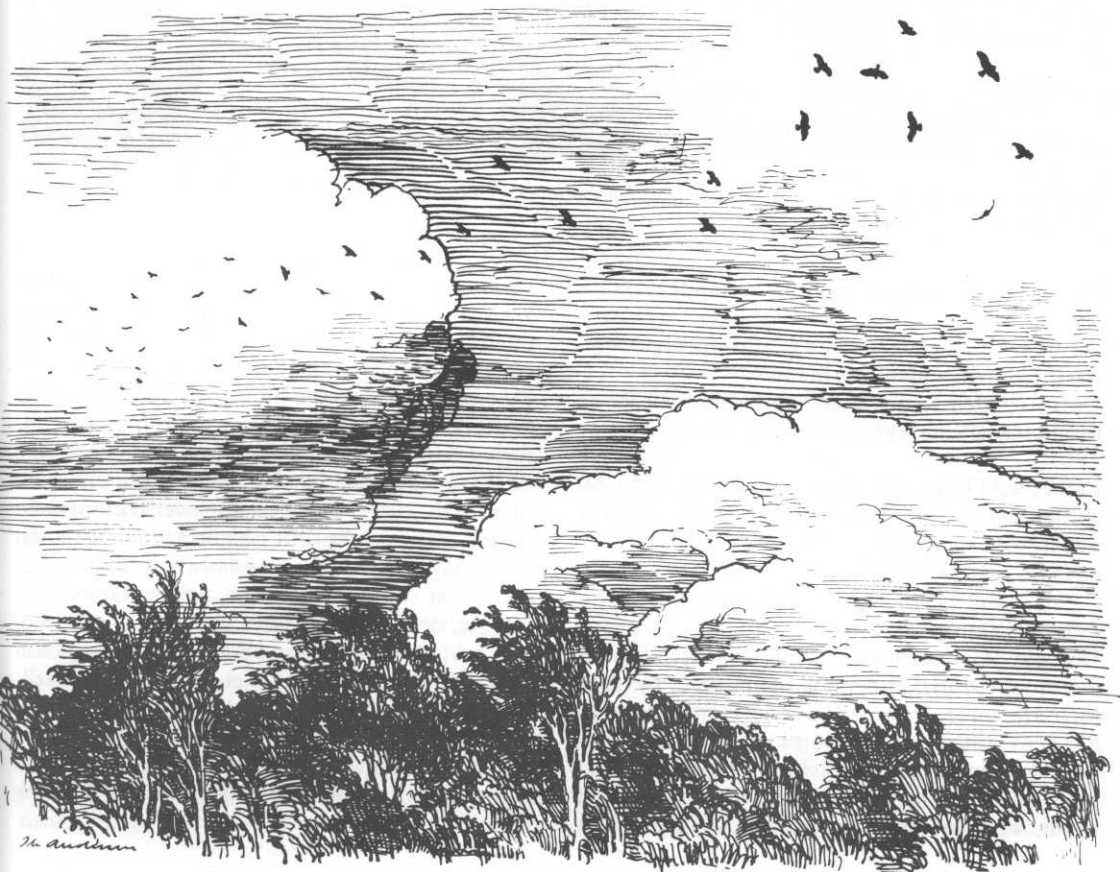
Fjerdragten varierer fra ensfarvet mørkebrun til rødbrun med lysere til næsten hvid underside. Musvågen hører til vore mest alm. rovfugle; totalfredet 1967. Knoglefund fra jernalderen og vikingetiden (1).

– Danmarks Dyreverden 6, 205-12.

Musvåge, fællesnordisk, ældre nydansk musvog; efterledet af oldnord. vokr 'fugl, høg', måske af germansk wana-ka hørende til farveordet wanna (oldengelsk wann) 'bleg' (2); den fanger mus, på MLolland »fordi den er lådden som en mus« (3).

Kulsvier o. 1700, også navn til ørn (s. 80) (4) vel på grund af den mørke fjerdragt; *ørnefalk* 1763ff (5), *musehøg* 1764ff (6), *slaghøg* og *spændhøg* 1826 (7), *gåseørn* Sønderjylland o. 1885 (8); *høg* og *musedreng* Horsenseggen (9), *stor høg* og *høsehøg* ØJylland (10), *svinekarl* VJylland (11); *glæde* Læsø (12) forveksling med glente? (s. 92),

Musvåger samler sig til efterårstrækket. Tegning af Ib Andersen.

blind høg og *æggedrikker* Anholt 1896 (13) smi. høg s. 87, *molsvåge* ØFyn 1886 (14), *stor høg* Omø, Agersø (15), *pibeglente* Lolland o. 1870 (3), *suleglente* VLolland (3), *sule* = tvedelt stolpe; *ormehøg* (16).

LITTERATUR: (1) 548 52f; (2) 626 258; (3) 388; (4) 170 1909, 54, 63; 659 11,701; (5) 693b 1,616; 439d 118; (6) 98e 5; 582 nr. 68; 219 8,1796,467; 439d 2,120; (7) 903 4,247; (8) 794 2,45; (9) 169 3,1930-31,145; 287b; (10) 160 1904/27: 2097 (1892); (11) 464f/tb. 3,148; 388 (Fyn o. 1820); (12) 202d 2,103; (13) 160 1906/126: 1199; (14) 160 1904/27: 1102; (15) 265 231; (16) 287b.

VEJRVARSLER M.M.

Når *svinekarlene* flyver ud i skoven og kredser skrigende højt oppe varsler det smukt vejr (1), flyver musvågen skrigende i skoven betyder det uvejr, langs skovbrynet: regn, men godt vejr hvis den flyver over marken (Fyn; 2).

Musvåge på udkig efter bytte. BIOFOTO/Arthur Christiansen. Overfor: Krager efter musvåge. Træsnit af Johannes Larsen til Blichers „Trækfuglene“, 1914.

Musvågen overvintrer på bunden af tørvegrave (3).

En musvåge brændt levende og pulveriseret indgives for hestens indvoldsorm (4).

Ordsprog: den som slår en musvåge (ihjel) får en mager steg (Peder Syv).

LITTERATUR: (1) 464f tb. 3,148; (2) 794 5,1886,42; 160 1904/28; 948 (1885), 1904/30:1031 (1890); 1904/27: 1126 (1884); (3) 464f 1.2, 148; (4) 74 74,128.

PROSA OG POESI

Deroppe kommer han, sejlene højt over engene, den store rovfugl, mølgrå og mølbrun, et flyvende sagn *Martin A. Hansen* (1). Musvågen ... bæres af blæstens stille styrke højt op i det svimlende dyb. På vidt favnende vinger hvirvler den stolte fugl i bredt svungne buer op under skyerne ... et syn så skønt, så befriende *Axel Garboe* (2). En statelig

eskadrille – otte musvåger, der i fornem ro beskriver vældige buer, og som snart fjerner sig, snart atter nærmer sig til hverandre. Et skønt syn – en rovfugle-menuet i luften! *Knud Poulsen* (3).

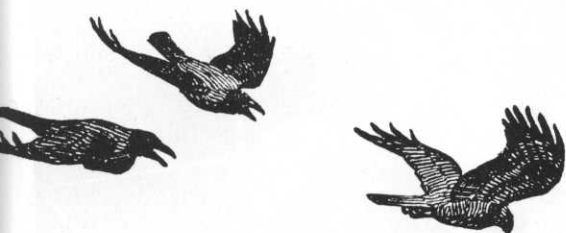
De er mestre i svæveflyvning, og takket være deres flugts gratie nok vor faunas mest imponerende fugle (a); først dykker den, tynget ned af sin egen vægt, så stiger den hastigt, beskrivende en sadelmagnåls kurve, og er tilsidst over trætoppene i hastig, men myndig drift på stormen udover noret (b). Musvågen, skovens sandeste aristokrat, sejlede i det samme henover denne Holbergske gruppe, den så ned, diskret, drejede det ædle hoved bort igen og lod sig glide, dryppende af solskin, udover søen (c); blikket ... viser agtpågivenhed, men strækkes hovedet frem skærpes dets skarphed fordi de lige fjertegninger over øjnene akcentueres, og de flotte »øjenbryn« bidrager til en bydende, iskold fremtoning (d) *Ole Vinding* (4).

De skreg uophørligt og jamrede som væsner, der har mistet det bedste de ejer, som om de endnu kan se og skimte det, men ikke kan nå det eller komme til det; således er musvågens skrig *P. E. Rist* (5).

Musvågen er af en ringe magt, · thi bruges den en ringe jagt, · den hjælper sig, hvor den kan; · en mus er den bedre i klo · end hjort og hind af kongens skov, · så nøjes en fattig mand *H. Justesen Ranch* 1630 (6).

St. St. Blicher, *Musvågen* (Trækfuglene, 1838).

LITTERATUR: (1) 300j 177; (2) 265b 27; (3) 695e 34; (4) a 910c 38; b 910b 103; c 910f 1,27; d 910 ny saml. 130; (5) 737 24; (6) 702 356.

Høge, *Accipiter*, *Circus*

SPURVEHØG, *Accipiter nisus*, er en af vore mest alm. ynglende rovfugle; hunnen, som er ca. dobbelt så stor som hannen, har hvidlig forside og askegrå vinger, hannen er fortil rødgullig med blågrå vinger; undersiden henholdsvis gråt og rødbrunt tværstribet.

Også hos DUEHØGEN, *Accipiter gentilis*, er der stor forskel mellem kønnenes størrelse; begge har mørkebrun over- og hvidlig underside med brune tværstriber. Indtil o. 1900 en alm. ynglefugl, men stadig jævnt udbredt over det meste af landet.

RØRHØG, *Circus aeruginosus*; hannen er rødbrun med hvidligt hoved og bryst, blågrå hale og blå vingedækfjer, hunnen mere ensfarvet brun. Yngler i moser og rørsumpe over hele landet.

HEDEHØG, *Circus pygargus*; hannen er lys gråblå med hvid, gulpletet bug, hunnen har mørkebrun

overside og gullighvid bug. Tidligere en ret alm. ynglefugl i midt- og vestjyske hedeegne, nu kun få par i Sønderjylland.

BLÅ KÆRHØG, *Circus cyaneus*; hannens overside er gråblå, undersiden renhvid, hunnen har mørkebrun over- og lysere underside. Hyppig træk- og vintergæst.

– Danmarks Dyreverden 6, 214-26, 240-50.

Høg, fællesgermansk, gammeldansk høk, oldnord. haukr; af den indoeuropæiske ordrod hab, som måske hører til verbet hæve i betydningen gribe (1). Som persontilnavn Høk, Høgh, Høg siden 1200-t, heraf to adesslægter, den ene med høg i våbnet (2), på Færøerne som til- eller øgenavnet Heykur (3).

Indgår i mange stednavne: Høgholt 1345ff Vendsyssel, Høgslund 1365ff Abild s. Sønderjylland (af mandsnavnet Høk), Høgelund 1425ff Ringgive s. MJylland, Høgsted 1431ff Vendsyssel, Hygind 1449ff VFyn, Høgelund 1460ff Vedsted s. Sønderjylland (forklaringssagn se ørn s. 79), Høgild 1465ff Resen s. Viborg a., Høgsholt 1486ff Rabsted s. Sønderjylland og 1495ff Hover s. Viborg a., Høgsbjerg 1587ff Idum s. Ringkøbing a., Høgild 1610ff Avlum s. VJylland m.fl. (4).

Ægdrikker o. 1700 (5), den »drikker« (æder) andre fugles æg (sml. musvåge); stor høg: *kronhøg* Ribeejgen (6).

SPURVEHØG o. 1700ff: *gråben*, *grånak(ke)* Bornholm 1756ff (7) er noa- eller tabunavne, »den gemene [jævne] mand kalder høgen gerne gråben eller grånakke, hvilken benævnelse ventelig har sin oprindelse af en overtroisk frygt, at de ikke tør nævne den ved sit rette navn, at de ej ligesom skulle kalde på ham til fortræd for deres kreaturer« (8); i julen og Helligtrekonger skulle høgen kaldes *den grå* (Hjarnø; 9). *Kirkefalk* Jylland 1764 (10), *krydsfalk* 1820 (11), *tårnhøg* og *kirkehøg* o. 1830 (12), *fiskehøg* 1852ff (13), *bogfinkehøg* Bornholm (14), *habak* Bornholm (15) af tysk habicht?

DUEHØG o. 1700ff (16), den fanger bl.a. skovduer; *duefalk* o. 1700ff og *gråhøg* 1707 (16a), *hønehøg* o. 1700ff (17), *blåfugl* 1796-1809 (16b), *sletfalk* 1809ff (18), *gråfalk* 1809 (18a), *hvidfalk* og *gulbek* 1809 (18b), *svinekarl* 1888 (19) sml. musvåge.

RØRHØG 1852ff: *hønehøg* 1763 (20), *rørfalk* 1852ff (21), *fiskehøg* og *dværgglente* 1852ff (22), *stor høg* (23), *mosehøg* Ribeejgen (24), *dansk høg* Tåning Øjylland (25).

HEDEHØG: *blåhøg* og *blåfalk* o. 1830 (12), *enghøg* o. 1830ff (26), *engfalk* 1875ff (27), *andehøg* Fanø (28).

BLÅ KÆRHØG: *hedefalk*, *blåfalk*, *uglefalk*, *korn-*